בא תשפ"ד
אשי ישראל

השיעור השבועי מפי מורינו
הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א
בעל מחבר - תוך הנחל ושיחות מוהרא"ש

גיליון שצ"ח

ניתן להאזין לשיעור בכל יום רביעי בשעה 22:10 בטלפון:077-2612984 שלוחה 9

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים עכשיו בפרשת **בא**, השבוע השלישי של **ימי השובבי"ם הקדושים**, שבה אנו קורין על **יציאת מצרים**; הגענו אל השיא של שלושת שבועות אלו שבהן קראנו על שעבוד מצרים וכו', ועכשיו '**יוצאים ממצרים**'! עם ישראל זוכים להשתחרר "מֵעֲנִי מִצְרַיִם", וקיבלו אז את מצוות ליל פסח, והתחילה היציאה...

עלינו להבין: מה זה מעורר אותנו? ומה זה מלמד אותנו?

כל אחד ואחד מאיתנו בחייו הפרטיים, עובר את אותם דברים שעברו עם ישראל במצרים, כי שהותם במצרים היתה בגדר "**מעשה אבות סימן לבנים**" – שהם היו תקופה מסוימת במצרים, ועבר עליהם מה שעבר, ואעפ"כ החזיקו מעמד!

מי החזיק מעמד? אלו שהיו חזקים ב'**אמונה**' – אמונה בה' ואמונת חכמים, שהאמינו במשה רבינו!

בפרשתנו ישנן שלושת המכות האחרונות – מכת ארבה, מכת חושך ומכת בכורות; במכה התשיעית – מכת חושך, היה הסוף של אלו שלא רצו להאמין במשה רבינו; לא רוצים להתקרב, לא רוצים להתחזק, ואמרו 'טוב לנו במצרים... מה משה רבינו רוצה מאיתנו?! למה הוא בא ורוצה להפר ולבטל את כל מה שהיה לנו עד עכשיו?! הרי עד עכשיו היינו פה, ואנחנו מסתדרים פחות או יותר'... **אבל משה רבינו, הצדיק האמת, בא ואומר: 'אנחנו יוצאים מכאן! אנחנו לא נשארים עבדים לעבדים! אתם נמצאים פה תחת יד פרעה מלך מצרים, שהיא מקום של זוהמה, אבל יוצאים מפה!'**... אבל היו כאלו שלא רצו לשמוע זאת, כי הנה אדם גדל בתוך במצרים, וקשה לו להאמין שיש אפשרות לצאת מכל זה!

וזה מה שקורה אצל האדם בחייו, שעוברים עליו כאלו מצבים, שהוא לא

׳חולם׳ שיש אפשרות לשנות את זה... ׳הרי אני כבר ככה המון זמן, ולמה פתאום יהיה שינוי בחיים שלי?!׳... אדם מפחד מ׳שינוי׳...

פסיכולוגים ומטפלים יודעים, שיש לפעמים אצל האדם מושג שהוא מפחד מ׳שינוי׳... **אבל תתבונן איפה אתה נמצא!**

זוהי דוגמא שמוהרא״ש היה תמיד נותן: **תולעת הנמצאת בתוך חַזֶּרֶת**; תולעת נולדה בתוך חַזֶּרֶת, שם היא גודלת, וזה כל חיותה... וכי יכולים לספר לה שיש מקום יותר טוב מזה?... אתה יכול לספר לה שיש תפוח מתוק? הוא לא מבין את השפה הזאת... אבל מסבירים לך שיש משהו יותר מתוק מחַזֶּרֶת, ומה הוא אומר? ׳אבל אני רגיל לזה... התרגלתי לזה׳... **ואשרי אדם הזוכה לדעת שיש תפוח מתוק, והוא זוכה לחיות בתוך התפוח!**

ענין התפוח הוא רק דוגמא כדי לְשַׁבֵּר את האוזן, כי בוודאי המתיקות של תפוח היא לא מספיקה לתאר ולהסביר מהי ׳מתיקות החיים׳ – כשאדם זוכה להיות דבוק בהקב״ה, ואפילו במקצת! וענין ׳תפוח׳ הוא כמשל שנוכל להבין זאת, שאדם יודע שיש תפוחים, והוא חי עם זה! הוא מסתכל על אותה תולעת מסכנה: ׳**חרי אתה בתוך חַזֶּרֶת**׳... – ׳מי אומר?׳... ׳באמת שיש דבר כזה?׳... ׳**אני אומר לך שיש!**׳ – ׳אה... סתם אתה אומר׳... **כי זה ניסיון!**

וזהו כל העניין של **אמונת חכמים**, שבלי זה – לא היו עם ישראל יוצאים ממצרים! ואכן, אלו שלא אחזו בזה – לא זכו לצאת... חכמינו הקדושים אומרים על הפסוק בפרשה הבאה (שמות יג, יח) ״**וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם**״ – שעלו ממצרים רק אחד מחמישה, או מחמישים, מחמש מאות או מחמש אלף, ואפילו אם ניקח את החשבון הכי נמוך: ׳אחד מחמש׳, זה יוצא לפי החשבון שסכום של 80% לא יצאו ממצרים!... ומה נעשה איתם? אומרים חכמינו הקדושים, שהם מתו במכת חושך, מדוע דוקא במכת חושך? כי זה כל עניינם... **אתה רוצה חושך? טוב לך להישאר בחושך?...**

אדם אומר: ׳מה אתה רוצה ממני? כבר הורגלתי לזה׳... **אבל מנסים להזריח לך את האור – שתוכל לצאת מכל החושך הזה! שיתקיים בך** (תהלים קיב, ד) ״**זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים**״ – **מנסים לתת לך זריחה של אור! לגלות לך שיש אור בקצה המנהרה!** אדם כבר רגיל כ״כ להיות בתוך החושך

הזה, והוא כנמצא במנהרה ארוכה מאד שלא רואין את הסוף שלה, אז הוא חושב שאין סוף למנהרה הזאת... והנה מגיע מישהו שמגלה לך שיש סוף לזה, ואתה צריך לתת אימון בו...

ומהי העצה? העצה היא פשוטה... אדם צריך לעשות חשבון עם עצמו: **איפה שאני נמצא – זה בוודאי לא טוב, כמה זה 'לא טוב' אינני יודע, אבל זה בוודאי 'לא טוב'... אני מרגיש בתוך חושך, לא רואה טיפה של אור, ומתהלך כְּעִוֵּר המגשש באפילה, אז עליי להבין עם טיפה של שכל שבמקום שבו אני נמצא – זה 'לא טוב', וזה כבר הישג גדול...**

ואת העניין הזה אנו מוצאים בסיפור הראשון של רבינו מהסיפורי מעשיות, כשמצא השני למלך את הבת מלך; השני למלך זה הצדיק שבא להציל את הבת מלך – שהיא נשמת האדם, והיכן היא נמצאת? במקום שעליו המלך התבטא ואמר **"שהלא טוב יקח אותך"**, ומדוע כתוב **'שהלא טוב יקח אותך'** ולא כתוב **'שהרע יקח אותך'**?

דבר ראשון – מחמת שתמיד משתמשים עם מילים נקיות; צדיקים דקדקו מאד מאד להשתמש עם דיבור חיובי, ואם יש ברירה לומר **'רע'** או **'לא טוב'** – בוחרים לומר **'לא טוב'**, לשמור על נקיות הלשון.

בנוסף, במילים **'לא טוב'** יש הרבה תוכן מהמילה **'רע'**; כי 'רע' זה 'רע'! אדם אומר: 'מה אעשה? זה רע, ואין תיקון'... אבל אם אומרים **'לא טוב'** הכוונה היא שאכן יש **'טוב'** רק שֶׁפֹּה המקום הוא **'לא טוב'**... הרי שהשגת כבר הישג גדול, כי אתה יודע שהמקום פה הוא 'לא טוב', כלומר – שבוודאי יש מושג של 'טוב', רק פה הוא המקום של 'לא טוב'... אז אם יש 'טוב' – הבה וניקח עצמנו את ה'טוב' הזה... שזה היה התפקיד של השני למלך, שהוא סוף כל סוף הוציא אותה משם, והביאה אל המקום שהוא **'כן'** טוב!

הכלל, תחילה על האדם להכיר שהמקום שבו הוא נמצא זה חושך, ואין בו אור... אבל תדע שיכולים לעשות אור, לא לומר 'צריך להשלים עם המציאות... אלו החיים שלי... הבית שלי נראה ככה, אני לא מרגיש שום חיות ה"י, מרגיש גיהינום בתוך הבית'... **אתה לא יודע שיש משהו אחר!** אדם שלא יודע שיש משהו אחר – קשה מאד מאד לעזור לו... הוא לא יודע מה חסר לו, הוא לא יודע מה אפשר להשיג, ואיך תדבר אתו?...

משא"כ אדם המרגיש שהוא נמצא במקום של חסרון אור, אדם כזה יאמר 'אני יודע שיש אור, ואתה יכול לעזור לי להגיע לזה? אתה יכול להזריח לי איזה ניצוץ של אור? הלוואי... אני מחכה על זה!'...

זה מה שהיה במצרים בעת מכת חושך אצל אלו שהיו בתוך החושך, שעליו כתיב "**וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ**", וכתיב "**לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים**", שעל זה כתיב בתהלים (קה, כח) "**שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשֵׁךְ**" – שהיה חושך כפול ומכופל, ולכאורה איך זה יכול להיות? הרי 'חושך' זה 'חושך'... זה מובן מאד עפ"י הנ"ל: אתה נמצא בתוך חושך כזה שאתה לא מאמין, לא מתאר ולא משער שאפשר להשיג איזה טיפה של אור... זה נקרא חושך 'כפול ומכופל'! ואלו האנשים שהיו בתוך החושך הזה – לא יצאו... ואז ריחם הקב"ה שלא יהיה חילול ה' – שיראו המצרים מה קורה אצל עם ישראל, ולכן הם מתו באותם שלושת ימים...

אבל מי **כן** זכה להחזיק מעמד? אדם שהיה לו טיפה של אמונת חכמים, הוא שומע ומאזין – **'הרי משה רבינו מדבר כאן!'**... והדיבורים של הצדיק זה בבחינת "שכינה מדברת מתוך גרונו", והדיבורים הם מאירים, בבחינת (ברכות כב.) "פתח פיך ויאירו דבריך" – **מהפה של הצדיק יוצאים כאלו דיבורים, שהדיבורים בעצמם הם מאירים! מלבד ענין ה'שמיעה'!**

שזהו הנאמר אצל קבלת התורה (שמות כ, יד) "**וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת**" – אפשר לראות קולות! ולכאורה איך אפשר? הרי 'קול' שומעים ולא רואים... עפ"י האמור זהו המובן: **ראו אור!** הקב"ה אמר את ב' הדברות הראשונות – "אנכי" ו"לא יהיה לך", התקיים אז "**מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל**" – שמעו את קול השכינה ומשה רבינו, **ראו אור!** וכמה ראו? כל אחד כפי הכנתו... יש כאלו שראו כזה אור עד שכתוב אצלם "פרחה נשמתם"... שזה ג"כ לא השלימות, כי השלימות היא שאדם יזכה לראות ולשמוע אור – ועדיין להחזיק מעמד ולהישאר כאן בזה העולם, כל זמן שהוא צריך להיות כאן... לפעמים אדם מתלהב כ"כ עד שפורחת נשמתו לפני הזמן, וכמובא בזוהר ובכל הספה"ק גבי נדב ואביהוא, שהגיעו לכזאת התעוררות ודביקות, והיה להם אור יותר מדי גודל, עד שפרחה נשמתם... **אך השלימות היא שיכולים להחזיק מעמד!** אתה כאן בזה

העולם, ורואה אור, ומצמצם את זה, ואזי זה בגדר של **'רצוא ושוב'**, וכמובא בדברי רביז"ל (ליקו"מ ח"א סי' כ"ד) דברי הזוהר הקדוש (נח סה.) ושאר ספרי־קודש: **"מְטֵי וְלָא מְטֵי"**[1], דהיינו: **'מגיע ולא מגיע'**; רבינו מדבר שם מעניין אורות עליונים המתגלים לאדם וכו', ורבינו מזכיר שם ענין של קטורת וכו', והכלל שאדם זוכה להשיג אלקות בבחינת **"מטי ולא מטי"** – שהוא מתקדם ומגיע, הוא זוכה להתעורר, אבל הנה הוא רואה שיש לו עוד הרבה להתקדם, אז הוא חוזר חזרה, והנה הוא שוב מתקדם ושוב רואה שזה רחוק, וכך כל החיים של האדם, שבכל פעם הוא רואה יותר אור, וממילא הוא **'מטי'** ומגיע יותר, אבל יחד עם זאת **'ולא מטי'** – הוא מצמצם זאת ושולט על עצמו, הוא יודע שעליו לצמצם את עצמו...

וכך אדם מרגיל את עצמו לאט לאט לראות את האור, וכמו שרבינו מזכיר בתורה ס', שלאדם שלא ראה אור זמן רב – לא יכולים להאיר בפתאומיות אור גדול מאד, כי זה יסנוור לו את העיניים לגמרי... [כידוע אצל רופאי עיניים העוסקים ברפואת העיניים, שאדם שהוא לקוי באיזה ענין בראייתו, צריכים לילך לאט לאט עם הרפואה – שמים לו תחבושת, משקפיים מיוחדות, וכך מרגילין אותו אט אט לראות את האור, ואז אפשר לו לקבל את הרפואה].

אך באמור, עיקר הרפואה צריכה להתחיל עם זה שאדם יודע בבירור **'אני יודע שיש אור! אמנם הראייה שלי עדיין קצרה, אינני רואה זאת כ"כ, אבל אני מאמין ויודע שיש אור!'...** ו'**מאמין**' ו'**יודע**' זה הולך ביחד, כי אמונה זה דברים שאדם עדיין לא השיג בידיעה ממש, ולא ראה זאת בחוש, אבל הוא מאמין! וכשאדם מאמין – הוא ממשיך הלאה! וכשהוא זוכה להגיע למה שהאמין בו – זו כבר 'ידיעה', שהוא ראה בחוש אור ושמחה בחייו!

הגעת וראית? תאמין שיש עוד! וכי כבר זכית להכל?! אתה כבר מושלם?! הרי כמו שאתמול לא ידעת שיש דבר כזה, חשבת שתישאר כל החיים שלך בתוך הַחֲזֶרֶת, אבל סילקת את השכל שלך, וציית את החכם והצדיק שעומד חוץ לַחֲזֶרֶת – הוא נמצא אצל התפוח המתוק, או אפילו יותר מזה... – והוא אומר לך: 'צא קצת... תצא ותראה שיש מתיקות בחיים!'...

1. רגילין לומר **"מְטִי וְלָא מְטִי"**, אך הניקוד הנכון הוא כאמור - **"מְטֵי וְלָא מְטֵי"**.

והנה שמעת זאת, ואתה מחליט להוציא את הראש מתוך הַחֲזֶרֶת, אפילו מעט, ואפילו שבינתיים עדיין לא טעמת את התפוח, אבל אתה פתאום מסתכל חוץ לַחֲזֶרֶת ותוהה: ׳מהם אלו הדברים שאני רואה? יש פה עיגולים אדומים ונאים מאד׳... והצדיק אומר לך: ׳**זה תפוח!**׳... הוא אף פעם לא ראה תפוח בחיים שלו... הוא לא יודע מה זה... הוא יודע שהחיים זה חַזֶרֶת... מלא במרירות – מהבוקר עד הערב... קם בבוקר – מדוכא ומאוכזב, כולו בכעס ובעיצבון, והרי ״בַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים״ כן חוזר אליו חזרה... אם הוא ככה – אשתו ג״כ כך, וכן הילדים... משפחה שלימה של חַזֶרֶת...

כל זה כי הוא לא יודע שיש משהו אחר, וכשמגלים לו שיש משהו אחר – משהו מתוק, הוא תוהה ׳מה אלו הדברים? אף פעם לא ראיתים׳... אזי מסבירים לו ׳קוראים לזה תפוח, וזה טעים ומתוק׳... **אם הוא יהיה חזק באמונה – כשישמע זאת הוא יאמין!** כי האדם שאומר לך את זה – הוא לא עושה את זה מתוך ׳אמונה׳ וזהו, אלא הוא טעם מזה, הוא יודע מה זה, הוא כבר היה שם וזכה כבר לפירות יותר מתוקים ולדברים הרבה יותר יפים... אז אם יש לך שכל, ואתה זורק את כל ה׳פעקלעך׳ [חבילות] שאתה נושא על הגב שלך, ואתה מאמין בדברי החכם, אזי אמנם עדיין לא טעמת מאומה, ואפילו עוד לא התקרבת, אלא רק הראש שלך יצא מעט ממש מן הַחֲזֶרֶת – ואתה רואה את זה, כי כך הוא בהתחלה, לא יכולין תכף ומיד להוציא את האדם לגמרי מכל הַחֲזֶרֶת שלו – אל התפוח, הרי הוא נולד בתוך הַחֲזֶרֶת... ואם פתאום יוציאו אותו, הוא ירגיש ה״י שהוא ערום מכל ואין לו שום חיות... אבל לאט לאט! מדברים אתו, מחזקים אותו, מגלים לו ׳**יש דברים אחרים בחיים**׳, ו׳**תתחיל לנשום משהו מלבד הַחֲזֶרֶת הזאת**׳...

נמצא אפוא, שמה שהיה מקודם בתור ׳אמונה׳ – כי הוא לא ידע בכלל שיכולים **לצאת** מן המקום הזה, עכשיו הוא מתחיל להוציא את הראש שלו מן אותה הַחֲזֶרֶת, והוא רואה שהוא חי ולא מת... נמצא שאותה ׳אמונה׳ שהיתה לו – נהפכה ל׳ידיעה׳, שהוא יודע! אמנם עדיין אין הידיעה בשלימות, כי הוא עדיין לא יודע היטב מהי מתיקות החיים וכו׳, אבל הוא כבר יודע שיש משהו טוב לפניו, והוא מוכן לעוד ועוד... והצדיק צריך חכמה גדולה איך לתת לו עוד, להמשיך אותו עוד, לשכנע אותו עוד – ׳**צא קצת יותר מן**

חַזֶּרֶת, ותתחיל לטעום מן התפוח׳... עד שכשהוא זוכה להחזיק מעמד, אזי הוא באמת יגיע קרוב אל האזור של התפוח, והוא מתעורר ואומר **׳יש פה ריח טוב׳...** אמנם הוא עדיין לא טעם ממנו, אבל הוא מריח ריח טוב...

מאידך, ישנו הריח של חַזֶּרֶת, שהוא ריח לא כ״כ נעים... וכידוע לרוב בערב פסח, בעת שמכינים את המרור מן החַזֶּרֶת, והדמעות יורדות וזולגות... וזה ממש מסירות נפש רק להכין את זה... אך כשמתקרבים אל האזור של התפוח, אף שעדיין לא טעם ממנו, הוא אומר ׳אף פעם לא הרחתי כזה ריח׳... **והוא זה שיודע להבחין היטב בין ריח טוב לריח לא טוב, כי הרי הוא היה שקוע שם הרבה... ופתאום יש לו ׳שינוי אוירה׳ – הוא שם לב לזה היטב...** ואצל האדם הזה התחיל קצת ענין של ׳ידיעה׳, מהי ׳ידיעה׳? ענין של ׳ראיה׳, שהוא רואה כבר משהו, בבחינת (בראשית כז, כז) ״וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו״ – הוא **׳רואה׳** את ה׳**ריח**׳, ולכאורה איך שייך ׳ראייה׳ אצל ׳ריח׳? כמו השאלה הנ״ל גבי ׳קול׳, מה שייך ענין של ׳ראייה׳ ל׳קול׳? אך זהו האמור, שהוא מתחיל **לראות** שיש **ריח טוב** בחיים! הוא **מריח**, ועי״ז הוא **פוקח** את עיניו ורואה שיש משהו אחר...

ואשרי אדם שזוכה לשכל הזה! ולכאורה לא צריכים לזה כ״כ הרבה שכל... אבל **קצת שכל!** אם חסר לאדם שכל לגמרי, והוא ׳חסר־דעה׳, ה׳ ישמור, אזי זה מה שהיה במכת חושך, שהיו הרבה שלא זכו לקבל... משא״כ אלו שידעו והבינו **׳אנחנו במקום שאין בו אור... אנחנו יודעים שיש אור, מהצדיק הזה יוצא אור, הוא לא סתם מספר סיפורים... הוא מדבר אלינו, והדיבורים שלו מאירים לנו׳...** אדם שיודע זאת הוא מבקש רק **׳תן לי עוד!׳...**

וכאמור, צריכים צמצום נורא לזה, שזוהי חכמה גדולה של הצדיקים, שמגלים רק במידה מסוימת, שלא יהא ׳ריבוי אור׳, כי ׳ריבוי אור׳ זה סיפור מאד מסוכן... לפעמים אדם מתלהב מאד – הוא ראה את האור, הריח את הריח הטוב, והנה הוא עוזב את הכל... לא אכפת לו שום דבר... **זה לא מחזיק מעמד! לצאת מקיצוניות אחת לקיצוניות שניה – זה אף־פעם לא מחזיק מעמד!** כי הנה, אי־אפשר לאדם להחזיק תמיד באותה התלהבות שיש לו עתה, כי אמנם הוא חשב ׳הייתי בחושך, עכשיו אני באור, ועתה אכנס

לזה האור לגמרי, ואעזוב את הכל׳ וכו׳, אך באמת עוד מעט אתה חוזר למציאות הרגילה... ומה אז תעשה?... הן אמת שאם יהיה לך שכל – לא תחזור לאותו מקום שהיית בו מקודם, אבל לכה״פ תשוב למצב רגיל, ואז לא תדע איך להתנהג ולעשות פשרה בין כל העניינים... **זהו הלימוד של הצדיקים!**

וכל מה שאנו מדברים – הכל הוא ענין יציאת מצרים, שהיו עשרת המכות, ובזה לאט לאט זכו עם ישראל להתרפאות, וכדברי חכמינו הקדושים (מגילה יג:) בהכתוב (ישעיהו יט, כב) ״**נָגֹף וְרָפוֹא**״ – שבכל מכה שהמצרים קיבלו, עם ישראל קיבלו רפואה!

ובפרשת השבוע יש את שלושת המכות – ארבה, חושך ומכת בכורות; על עניין מכת ארבה צריכים לדבר שיחה בפני עצמה, כי רבינו מגלה על זה גילוי נפלא (ליקו״מ ח״א סי׳ ס״ד, וכן מעט בסי׳ ס״ב), ומסביר שיש ענין של ׳חלל הפנוי׳, מה הכוונה? שאדם מרגיש שהוא לא יודע היכן הוא בעולם... הוא מרגיש אצלו ענין של ׳חלל הפנוי׳, שהוא מקום הפנוי מכל וכל. והצדיק בא ואומר לך שגם שם יש אלקות! זוהי תורה שלימה של רבינו, שבה רבינו מגלה את ענין גילוי האלקות במקום הכי נמוך – היכן שפרעה נמצא עם כל החבר׳ה שלו, והקב״ה אומר למשה רבינו ״בֹּא אֶל פַּרְעֹה **כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ**״ – אני עשיתי את זה! **פרעה אין לו כח בפני עצמו, אני עשיתי את זה! בוא איתי ואני אראה לך!**

שאת זה, כביכול, הקב״ה אומר לכל אחד ואחד, היית בחושך כזה עמוק, היו לך כאלו בלבולי אמונה – שלא ידעת שום דבר, לא היה לך טיפה של ישוב־הדעת, והקב״ה אומר לך: **אני נמצא שם בתוך הבלבולים שלך!** וכמו שאומר רבינו בפירוש בשיחות הר״ן (סי׳ קב), שכשאדם זוכה לבוא לאמונה, מתברר לו שגם הבלבולים שהיו לא באמונה זה היה מאת הקב״ה, בבחינת (במדבר כג, כא) ״וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ״, כלשונו שם: ״**וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ**״ – ׳**וּתְרוּעַת**׳ **לְשׁוֹן שְׁבִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים ב׳): ״**תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל**״. **הַיְנוּ כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַכְּפִירוֹת, אֲזַי: ״מֶלֶךְ בּוֹ״, הַיְנוּ שֶׁמּוֹצְאִין אֶת הַמֶּלֶךְ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּתוֹךְ הַכְּפִירוֹת עַצְמָן, כִּי גַּם בְּהַכְּפִירוֹת בְּעַצְמָן מְלֻבָּשׁ חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ**; ע״כ.

וזו היתה הרפואה שעל־ידי המכה: המצרים קיבלו את מכת ארבה, ועם ישראל קיבלו הארה חדשה באמונה

הקדושה, שיש דרך איך לעבור מן המקום הכי נמוך והחסתרה הכי גדולה – אל גילוי האמונה הקדושה! מן ה׳חלל הפנוי׳ להגיע לכזה גילוי אלקות שמדביק את האדם בהקב״ה במקום שהוא אף־פעם לא ׳חלם׳ שיש דבר כזה!

ואח״כ הגיעה מכת חושך, שהיא המכה שהיתה אחת לפני מכת בכורות – שעל־ידה כבר יצאו ממצרים, ופה כבר עשו בירור: **תחליט מה אתה רוצה בחיים! זה הרצון שלך – להישאר בחושך? אתה רוצה להישאר בתוך החֻזְרֶת? זה מה שאתה רוצה?** לא יכולין לעזור לך, ה׳ ישמור... וזה נעשה כשאדם מגיע לכזה שפל בימי חייו עד שחושב שזהו זה... אין תקוה ואין סיכוי... **אבל הצדיק צועק ואומר שאין דבר כזה! עדיין יש תקוה, ואנחנו יוצאים מכאן!**

ואשרי אדם שזוכה להכנים בעצמו את השכל הזה, ולהבין תחילה ש׳**פה בוודאי לא טוב לי**׳... וכאמור לעיל, שראשית כל אדם צריך להבין ״פה זה לא טוב!״ מהו ׳לא טוב׳? שיש ׳טוב׳, אבל כאן זה ׳לא טוב׳... אתה נמצא בחושך, אבל צריכים למצוא מקום שאין בו חושך...

וזה היה המבחן של נשמות ישראל... אלו שזכו – התקיים בהם ״**וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם**״, ומוהרא״ש היה לחזור על דברי ה׳אור החיים׳ הקדוש [ובעצם זה מונח בדברי המדרש – ב״ר יד, ג] ׳**בְּמוֹשְׁבֹתָם**׳ בפשטות היכן שהיה מקום מושבם של בני ישראל, אך באמת, אלא ׳**בְּמוֹשְׁבֹתָם**׳ היינו ב׳**מושב המצרי**׳, כלומר: **בתוך מצרים, באותו המקום שבו היו מסובבים עם כל החושך האמור, כי מצרים היה המקום הכי גרוע, כלשון התנא דבי אליהו** (פרק ז): ״**אין לך אמה בעולם שהיתה שטופה בדברים מכערים וחשודים בכשפים ובזימה ובכל מעשים רעים אלא המצרים**״; **ופתאום הצדיק בא ומגלה: אכן, אנחנו יוצאים מפה, אבל לפני שאתם יוצאים אני אראה לכם שבעצם גם כאן יש אור! זה לא ׳אור׳ שנשארים בתוכו, כי עוד מעט נגיע אל ה׳תפוח הגדול׳ – להמקום הכי מתוק בעולם, אבל מתגלה ש״וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם״ – גם כאן!**

וכמו שקרה במציאות, שיהודי נכנס לתוך בית המצרי החשוך – והכל מאיר לו! הוא רואה את כל הכסף והזהב וכו׳, מאיר לו! לעומת זאת,

המצרי אפילו לא יכול לזוז... הוא נמצא בכזה חושך – שאין לו יכולת לזוז... שאת זה ג״כ מוצאים במציאות: אדם מתעורר בבוקר, הוא רוצה לקום, אבל הוא מרגיש כזה חושך שהוא לא יכול לזוז... הוא לא מבין למה... הוא מסתכל בשעון, חושב שעדיין לילה והוא יכול להמשיך לישון, אבל הוא רואה שכבר הגיע יום חדש... וממש מתקיים בו **״וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו״** – הוא לא יכול לקום מהמיטה... והסיבה לכך, כי הוא תוהה 'בשביל מה לקום? לאן אני 'רץ'?'... הוא חושב יהיה יותר טוב לו תחת השמיכה... וכמו בת היענה, שהיא טומנת את ראשה בתוך החול, ואיננה רואה כלום, ״והכל בסדר״... **אבל זה לא יכול להיות כך! אדם צריך להתמודד עם מציאות החיים, ועליו לדעת שצריכים לקום ולצאת!**

– 'אבל בשביל מה אני קם?'... **על זה בא הצדיק ואומר לך שיש לך המון!** ולא בפעם אחת מאירים את הכל באור גדול, ואמנם יש חושך, אבל **״וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם״** – בתוך החושך יש אור! אתה נכנס לתוך בית המצרי, המקום הכי מזוהם, ואתה רואה שיש שם אור... יש כסף וזהב... והיה לעם ישראל ניסיון גדול אז, שלא נגעו בשום דבר, וכמו שאומרים חכמינו הקדושים, שהם ראו את הכל – ולא לקחו שום דבר, לא גוזלים! ומה קרה לבסוף? ביציאת מצרים, כשהגיעה המכה האחרונה, הגיעו לבית המצרי לקבל את הרכוש שלהם, והמצרי טוען שאין לו כלום, והיהודי אומר לו בדיוק היכן נמצא כל הכסף והזהב שלו... והיה אז קידוש ה' גדול מאד, שהמצרי תוהה ואומר **'אתה ידעת שיש לי בכספת כ״כ הרבה כסף ולא לקחת? הנח, תיקח'...**

וכל זה סובב והולך גם על רוחניות, שאדם מסתכל ומתבונן היטב, יש לו ראיה יפה, והוא רואה שעד עכשיו לא ידע שיש מושג של 'אור', ובפרט לא במושב המצרי עם כל זוהמתו... ועל ענין הזוהמה הזאת לא צריכים כל מיני 'דרשות' וכו', אלא הוא פשוט מאד: **מי שמחובר למכשירים טמאים, ה' ישמור את עם ישראל, זה זה ״שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשֹׁךְ״ – שאדם נתפס בזה ונקלע לתוך הַחֲזֶרֶת הזאת, ולך תנסה לפעול אצלו משהו... הוא נתפס בעוד חֲזֶרֶת ועוד חֲזֶרֶת ועוד חֲזֶרֶת... ומנסים להגיד לו: 'אתה לא יודע מה אתה עושה לעצמך!' אבל הוא לא מבין זאת... הוא לא מבין שיש משהו אחר... ובפרט אם אדם לא מסוגל להביא את עצמו ל'קפיצה' מזה –**

לצאת מזה! תפסיק כבר! כמה אפשר?!... מוהרא״ש היה תמיד אומר: ׳זה כבר יוצא מהאף!׳... כמה אדם יכול לאכול חֲזֶרֶת?!... התולעת אמנם גדלה שם וזו החיות שלה, אבל אתה, כמה זבל אתה יכול לראות?!... כמה חֲזֶרֶת אתה יכול לעכל?!...

והנה הצדיקים באים, ומחזקים אותנו, ואומרים לנו ומלמדים אותנו, נותנים לנו עצות, ואנחנו צריכים טיפה של אמונת חכמים, לזרוק את השכל ולדעת שיש כזה מקום שהוא ׳**לא חושך**׳ – אין בו חושך! ואפילו ״**בְּמוֹשְׁבֹתָם**״ – ׳במושב המצרי׳, יש אור...

אלו שלא האמינו בזה – נשארו שם, וה״י הלכו מן העולם... ומה זכו אלו שהיתה להם אמונת חכמים והאמינו? הם זכו להתחזק מאד, להתחיל לראות טיפה של אור... **אמנם זוהי מנהרה מאד מאד ארוכה, אבל ראו ש׳יש פה אור!׳...**

וע״ז נעשה העניין הנ״ל, שה׳אמונה׳ נתהפכה ל׳ידיעה׳; בתחילה רק האמנתי – לא ראיתי כלום ולא ידעתי כלום, אך עתה אני כבר **רואה** שבתוך החושך הזה ישנה זריחה של אור... ואומרים לי שכך יש עוד ועוד ועוד, העיקר **תחזיק מעמד! תתקרב ותתחזק!** ואדם שיש לו שכל – הוא ממשיך...

אשרי אדם הזוכה בשלימות לזרוק את השכל שלו, וכמו שעם ישראל עשו – ״**וַיַּאֲמִינוּ בַּה׳ וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ**״, הלכו בתמימות ופשיטות, בלי שום שכל! לא ידעו ׳לאיפה אנחנו יוצאים׳, ׳איך אנחנו יוצאים׳, ׳מה יהיה איתנו׳, ׳מאיפה יהיה לנו אוכל׳, **לא שואלים שאלות!** וכמו שהנביא משבח את עם ישראל (ירמיהו ב, ב): ״**כֹּה אָמַר ה׳ זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה**״; וכל זה כי אדם יודע היטב ש׳במקום שהייתי בו – הוא ׳לא טוב׳ לי׳, ובדיוק כפי שהיה עם הבת מלך והשני למלך, שהיא היתה במקום שהוא ׳לא טוב׳, **אתה תעזור לי להגיע למקום שהוא ׳טוב׳? אדרבה! הנני מוכן ומזומן – אני רוצה! רק תגיד לי איך...**

וכאמור, ההולכה הזאת מוכרחת להיות עם צמצומים רבים, כי בלתי אפשרי להוציא את האדם מן החושך הזאת בפעם אחת, ויזרוק את הכל לגמרי... אדם רוצה לחזור בתשובה, רוצה להפוך את הבית שלו – שהבית שלו לא יהיה ה׳חֲזֶרֶת׳ הנ״ל, שלא יהיה בו כל המכות של ׳חושך׳ ו׳ארבה׳, ה׳ ישמור, אלא שיתחיל לראות איזו

התחזקות, איזו חיות בתוך הבית שלו! **ואם הוא רוצה – בוודאי יזכה! ואיך? רק עפ״י השגחה ולימודי הצדיקים, ולא יוסיף עליהם, כי הוא ירצה להוסיף יותר מיכולתו – הוא ייכשל ב׳ריבוי אור׳, ויהיה ח״י קלקול שלא יכולים לתקן... מוכרחים את הצמצום!** וכמו שמזכיר רבינו בכמה מקומות, שגם בהתקרבות לה׳ יתברך יש יצר הרע גדול, שאדם רוצה לקיים יותר מדי, הוא מתלהב מאד וזורק את הכל... – הוא שמע, התעורר, והוא בא הביתה ואומר ׳זהו, אנחנו הופכים את הכל!׳ וכו׳, ואכן אולי אתה קיבלת באמת התעוררות גדולה, אבל מסתכלים עליך שאר בני הבית ולא מבינים – ׳מה קרה לך?! אתה מתנהג נורמלי?!׳...

צריכים לקחת כל דבר עם גבול וצמצום! לאט לאט! אתה מתלהב מאד – בסדר, עתה תתבונן איך אתה מעביר את זה לשני, איך אתה מעביר את זה לאשתך ולילדים, לא יכול בפעם אחת... מה הילד יודע? הוא לא מבין מה קרה לך... אשתך חושבת שהשתגעת... מה קרה לך?... **מתחילים עם דברים פשוטים – דיבורים טובים, דיבורי אמונה, שאת זה כולם רוצים לשמוע!** וכדברי רביז״ל (ליקו״מ ח״א סי׳ כט): **״טוֹב הַכֹּל חֻפְּצִים״** – יש לך מילה טובה? אתה רוצה לומר דבר טוב? את זה כולם חפצים! למה? כי ׳**לא טוב**׳ הוא יודע היטב מה זה... אתה יש לך דיבור ׳**טוב**׳? אדרבה, תגיד! ואין הכוונה שפתאום תתחיל ׳לשפוך׳ דיבורים טובים באופן מוגזם, ותרוץ ותגיד כל מיני דברים ללא גבול וצמצום וכו׳, אלא עם צמצום!

כשהתקרב רבי נתן לרבינו – הוא התלהב מאד, וכבר רצה לרוץ ברחובות ולצעוק לכולם את הגילויים שזכה, ורבינו תפס אותו והסביר לו שבזה לא יפעל, ולא ילך בדרך זו, אלא יצמצם את עצמו... ורבי נתן הוא תלמיד אמיתי, וציית את רבינו בשלימות, וזכה לקחת את כל האור של רבינו ולמסור את זה לכל העולם כולו, כי ידע לצמצם את זה בצמצומים נכונים, כלשון רביז״ל (ליקו״מ ח״א סי׳ ל): **״הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים מֵעֵלָּה לְעֵלּוּל״** וכו׳; כי בלתי אפשרי ללא זה, מוכרחים לצמצם את האור לכל אחד כפי ענייני, אבל העיקר שאדם ידע אשר ׳**יש דבר כזה**!׳ אמנם עדיין לא הגעתי לזה בשלימות, זה בסדר... לא קרה שום דבר... לא מבקשים מבן אדם שפתאום יצא מתוך הַחֻוָּרת ישירות אל

תוך נהרי אפרסמון... לא מבקשים ממך כזה דבר! אבל מלמדים אותו איך **לאט לאט** יזכה **לצאת** מן הַחֻזָּרת הזאת, ואט אט יתחיל **להריח** את התפוח המתוק...

בדברי חכמינו הקדושים מובא על ׳תפוח׳ שהוא ענין של ׳רפואה׳, וכמו שמוצאים בשיר השירים[2], שריח תפוחים זה מחיה את האדם, כמובא בכמה מקומות – שרפואה קשורה לתפוח, היינו שאדם מתחיל להתאושש, תחילה עם ה׳ריח׳, ואח״כ ע״י ׳טעימה׳ – הוא טועם קצת מן התפוח, עד שהוא זוכה ששם הוא מושבו... **הוא היה בתוך החֻזָּרת, והוא יודע היטב מהו חֻזָּרת, ועתה הוא רוצה לגור בתוך תפוח!** ואם יהיה לו את השכל וההדרכה הנכונה – הוא יגיע לזה!

והדבר הראשון הוא, שאדם יחליט פעם ולתמיד: **זהו! מכאן אני יוצא! מתוך החֻזָּרת הזאת אני יוצא!** איך אני אצא ובאיזה אפנים בדיוק – לזה צריכים הרבה סבלנות... **אבל זה ברור: ׳מכאן אני יוצא!׳...** וזה מה שהחליטו – לכל הפחות ׳אחד מחמש׳ מעם ישראל – שהם הולכים ביחד עם משה רבינו ויוצאים! ׳איך יוצאים, לאן יוצאים, להיכן מגיעים׳, את זה איננו יודעים, אבל ׳**מכאן אנחנו יוצאים!**׳... זו היתה ׳יציאת מצרים׳!

והנה, קודם יציאת מצרים ומכת בכורות – שהיא המכה האחרונה, שבה עם ישראל ראו מה הסוף של כל אלו האלילים, הטומאה והזוהמה, **מתבטלים לגמרי!** התקיים אז (שמות יב, יב) ״**וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים**״ – כל הפסילים, כל העבודה זרה, הכל ימס ולא יישאר שום דבר! היה אז ביטול גמור! ואז יצאו...

אך קודם שיצאו היה משהו נוסף, שהוא עיקר גדול בפרשת השבוע – פרשת בא, שהיא פרשה של יציאת מצרים, והיא מעין חג הפסח, והדבר הוא: מצות ״הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים״ – ענין של ׳התחדשות׳! הקב״ה מלמד את עם ישראל שיש ענין של התחדשות!

כי הנה ניגשים לרפאות את האדם מכל תחלואותיו, והדבר הראשון שמיד עולה בדעתו: ׳אבל איפה הייתי עד עכשיו?׳... הם״מ לא עוזב את האדם, הוא מבלבל אותו ׳פתאום התעוררת מאד, אבל מה אתה עושה עם העבר

---

[2] א.ה. עי׳ פרק ב׳ פסוק ה׳: **"סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי"**; ויעו"ש במפרשים.

שלך?!... והקב״ה מגלה לעם ישראל את העניין של ״**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה**״ – כבר עתה להעמיד בפניהם את האור הזה של: **אתם מתחדשים! יש מצוה של 'התחדשות'! וזה דבר שנקבע בתוך הלוח של עם ישראל!**

ואכן, בכלליות זה בכל חודש, אך בפרטיות הוא בכל יום, בכל עת ובכל שעה; הלימוד של ראש חודש, שהוא ענין של התחדשות כל המערכות והמחזורים המתחדשים תמיד, הוא לימוד שבא ללמד את האדם איך לערוך את החיים שלו! זה לא זמן כ״כ ארוך – זה משך זמן של כ״ט או ל׳ יום... אבל בזה מראים לאדם איך שכל הבריאה מתחדשת! הלבנה נעלמה כבר מעינינו, והנה פתאום היא נולדה מחדש... שזה כל עם ישראל בכל ענייניהם!

ואת זה מוכרחים להקדים לאדם עוד לפני שהוא יוצא מהמקום שבו הוא היה עד עתה, ולמה זה כ״כ חשוב? יוצאים ו׳גמרנו׳... חיים חדשים... בשביל מה צריכים את הלימוד הזה של ״**רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה**״ – שצריכים את זה עוד ועוד לכל י״ב החדשים, וישנם את כל החידושים? מדוע צריכים את זה? **אלא זה הלימוד הגדול של התורה הקדושה שהצדיקים מוסרים לנו!**

ואדם צריך לקנות בעצמו את מידת ההתחדשות הזאת, ולא באופן ׳חד–פעמי׳ – ׳התחדשתי פעם, וזהו׳... **לא! אני קונה זאת בעצמי, ואני יודע שזה שייך תמיד!** ומהו ״**תמיד**״? הרי רבינו אמר על עצמו: ״**לא מבעיא שאני לא אומר דבר תורה בלי התחדשות, אלא אפילו נשימה לא יוצאת ממני ללא התחדשות!**״... זו מדרגה מאד מאד עליונה, והלימוד לנו הוא שצריכים **תמיד** להתחדש! יש חלישות הדעת ׳מה היה; איך היה׳ וכו׳, **לא היה שום דבר! עכשיו התחלת!** וזה מה שמגלים עתה לעם ישראל, קודם היציאה ממצרים...

וזהו דאיתא בדברי רבינו (ליקו״מ ח״ב סי׳ סא), שהקב״ה עתיד להגיד למשיח צדקנו (תהלים ב, ז) ״**בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ**״; אומר רבינו שם, שזה אחר שעבר מה שעבר על משיח מבריאת העולם, ועוד קודם בריאת העולם, ו׳משיח׳ אלו הצדיקים הגדולים – הנשמה של רבינו, ועבר את כל הגלויות [שבקרב יהיה סוף וקץ לגלותנו!], ואז הקב״ה יגיד ״**אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ**״ – נולדת היום! והוא דבר פלא, וכלשון רבינו שם: ״**וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ**

וְנִפְלָא מְאֹד״, היינו הענין הזה על משיח – **״שֶׁעָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְסָבַל מַה שֶּׁסָּבַל, וְאַחַר כָּל זֶה, בַּסּוֹף יֹאמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: ׳בְּנִי אַתָּה, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׳״**; אומר רבינו: **״אַף כָּל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל עֹצֶם שִׂכְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, לְפִי גֹּדֶל מַדְרֵגָתוֹ שֶׁיֹּאחַז אָז, וּמֵחֲמַת הַפְלָגַת עֹצֶם מַעֲלַת שִׂכְלוֹ, שֶׁיִּגְדַּל אָז מְאֹד מְאֹד, עַל כֵּן יִהְיֶה כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר עָלָיו מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן, כְּלוּ אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ, וְיִהְיֶה מַמָּשׁ כְּאִלּוּ נוֹלָד הַיּוֹם, כִּי יִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן כְּשִׂכְלוֹ, שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל מְאֹד. וְעַל כֵּן יֹאמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: ״אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ״ – ׳הַיּוֹם׳ מַמָּשׁ, כִּי כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר, אַיִן וְאֶפֶס לְגַמְרֵי כַּנַּ״ל״**; ע״כ.

זה מה שקיבלו עתה עם ישראל במצרים, עוד קודם היציאה ממצרים! שלכאורה אדרבה, עכשיו כשיוצאים היה צריך להגיד להם ׳מעכשיו אתם רק עולים ומתקרבים... תזכו מעכשיו רק לעלות!׳... אך משה רבינו לא אמר להם את זה, אלא הוא לימד אותם את העניין של ׳קידוש החודש׳ – הלימוד של ר״ח, שהיא המצווה הראשונה שעם ישראל קיבלו.

ובתחילת התורה, בריש פרשת בראשית, אומר רש״י הקדוש שלכאורה התורה היתה צריכה להתחיל במצוה זו – מצות ׳קידוש החודש׳ [ולקמן יובן היטב מדוע באמת לא התחילה התורה בזה], כי את הלימוד הזה צריכים לדעת היטב – **שמתחילים תמיד מחדש**! ולא באופן ׳חד–פעמי׳, אלא אמנם י״ב פעמים במהלך השנה, אך כן הוא בתמידות, בבחינת **״המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית״** (ברכת ׳יוצר׳) – בכל שעה ממש יש התחדשות!

ומעתה אין שום קושיא לאדם – ׳אבל חשבתי שעכשיו הכל יהיה חָלָק... למה קרה לי דבר כזה?׳... אך קרה דבר כזה כי זה ענין הנ״ל של **״מטי ולא מטי״** – חשבת שהגעת, אבל לא! שוב פעם יש אצלך ׳העדר אור׳ – חושך, אבל אין זה החושך שהיה לך מקודם, שאז לא ׳חלמת׳ ולא תיארת שיש מושג של ׳אור׳, אלא אתה יודע שיש את האור הזה – רק שעתה ישנו ׳העדר׳ של האור הזה, ואתה מתחזק באמונה ויודע **׳כמו שיצאתי מקודם מן החושך, כן עתה אצא מזה!׳...**

ומעתה מובן היטב הרש״י הראשון בתורה: מקשה רש״י שלכאורה היתה התורה צריכה להתחיל עם ״הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים״, ומדוע אכן לא התחילה מזה? עפ״י דברינו מובן

היטב: **כי אם התורה הקדושה היתה מתחילה עם ״הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם״ – התחדשות, אדם לא היה יודע על מה הדברים אמורים... ׳להתחדש, כְּמָה?׳...**

ולכן לפני כן הגיע כל **ספר בראשית**, שבו מובא **׳מעשה בראשית׳** – איך שהקב״ה ברא את העולם, שמקודם היה ״**תֹהוּ וָבֹהוּ**״, ואח״כ ״**וַיְהִי אוֹר**״, לגלות איך שכל הבריאה של העולם היא ״**ברישא חשוכא והדר נהורא**״ (שבת עז:), והתורה נותנת לנו דוגמא חיה: **תסתכל על האבות הקדושים!**

ולפני כן מובא ענין אדם הראשון, שבתחילה היה בגן עדן, ואח״כ התקיים (בראשית ג, כד) ״**וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם**״ – הוא קיבל גירושין, אבל בגירושין יש מצוה של ״להחזיר גרושתו״... אמנם הוא נגרש מגן עדן, אבל עדיין יש אצלו התקווה והסיכוי שיחזור לשם!

ואח״כ בא נח, וכל העולם כולו היה מלא מבול – חושך מוחלט! **אבל ׳תיבה׳ אחת יש שהיא צפה על פני המים... יש אפשרות להתקיים!** בתוך החושך הגדול יש ״**צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה**״ (בראשית ו, טז), ויש עדיין אפשרות להינצל! ו׳**תיבה**׳ זו ה׳**מילה**׳ של האדם, המצילה אותו מן הכל!

ואח״כ הגיע אברהם אבינו, שעליו כתיב (ישעיהו מא, ב) ״**מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח**״ (ב״ר ב, ג), שהנה זרקו אותו אל תוך כבשן האש, והיה חזק באמונתו בה׳ – ויצא... החזיק מעמד בכל הניסיונות שעברו עליו, וכן יצחק אבינו ויעקב אבינו... שכל זה הוא הסבר על הפסוק הראשון בפרשה הקודמת: ״**וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי**״ – **׳בְּאֵל שַׁדָּי׳** הוא ענין של צמצום, כלל הניסיונות שעברו עליהם, שזה הסיום: ״**וּשְׁמִי ה׳ לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם**״ – ואעפ״כ הם החזיקו מעמד!

אחר כל זאת, אחר כל אלו הסיפורים, נותן הקב״ה לעם ישראל את מצות ״**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים**״ – עכשיו תבינו היטב מהי המצוה הזאת... קראת את כל ספר בראשית, את כל בריאת שמים וארץ, כל הסיפור של אדם הראשון, של נח הצדיק, של אברהם יצחק ויעקב, שבזה הסתיים ספר בראשית, וכבר נכנסנו אז למצרים, אזי עכשיו תבינו מהי המצוה של ״**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים**״... מקודם לא הייתם מבינים ׳מה רוצים מאיתנו... רוצים שנתחדש, על מה להתחדש?׳... אבל כשקראת את כל ה״**מעשה אבות סימן לבנים**״ – כל מה

שקרה להם, ואיך שהחזיקו מעמד, ואיך שעם ישראל נכנסנו למצרים, ואיזה גלות, איזה עֳנִי ואיזה ושעבוד היה שם, עתה תבין מהו ענין ההתחדשות...

משה רבינו בא ואומר להם: **יוצאים עכשיו!** – 'יוצאים? אבל איפה היינו? מה עשינו?'... **לא הייתם בשום מקום! עכשיו אתם נעשים העם הנבחר להקב״ה!** ״הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה״ – וכדברי חכמינו הקדושים על פסוק זה: **הכל עכשיו מתחיל מחדש! בריאה חדשה – הכל מחדש!** וזוהי מצוה שתצטרכו לאחוז בה כל החיים! **זה חלק מהתורה! זו מצוה ראשונה בתורה שעם ישראל קיבלו בתור עם!** [אכן, מצות מילה ומצות ״פרו ורבו״ מוזכרות בפרשת בראשית, אבל המצוה הראשונה שעם ישראל קיבלו בתור העם הנבחר להקב״ה זו מצות קידוש החודש, שאנחנו מתחדשים!].

ואפילו שרואים 'פה ושם' שהחושך נכנס דרך איזה חור ואיזה מקום – **אנחנו מחזיקים מעמד! ומבינים שזו רק 'ירידה לצורך עליה'... ויודעים שאנחנו נצא מכאן!** וכמו שהיה באמת אחר שקיבלו את מצות 'קידוש החודש'...

ובאותו מאמר קיבלו את מצות קרבן פסח – **דם פסח ודם מילה**, שזה ענין של מסירות נפש של האדם, שזהו ענין שפיכת הדם שיש במצוות אלו – במצות מילה שופך דם להקב״ה בפועל ממש, בקרבן פסח – שוחט את הבהמה, היינו שוחט את הבהמיות והגסות שלו, ואיך? ע״י 'פה–סח' – שהפה של אדם מתחיל לשוח ולדבר להקב״ה! **שזה הליווי שיש לאדם תמיד, בכל מצב שהוא רק ימצא את עצמו, אפילו במקום הכי גרוע!**

רבינו ז״ל מכנה את הדיבור (תהלים קיג, ט) ״**אֵם הַבָּנִים**״ (ליקו״מ ח״א סי׳ עח) – כמו אמא שהולכת עם התינוק אפילו במקום שהוא מתלכלך, האמא לא נגעלת, אלא היא מנקה אותו ומלבישה אותו בחזרה בבגדים נקיים; אומר רבינו שזה הדיבור של האדם – ״**אֵם הַבָּנִים**״ שזה '**פה–סח**'!

ואת זה קיבלו עכשיו עם ישראל – ביציאת מצרים, שלימדו אותם ״**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם**״ – התחדשות! אתם מתחדשים, ועכשיו יש לכם '**דם מילה**' – ש'מילה' פירושה ג״כ 'תיבה' ומילה של דיבור, שאדם צריך המון מסירות נפש על זה, שזה ענין שפיכת הדם שבמילה, היינו שמגלים לאדם שהוא יכול לדבר אל הקב״ה והוא אומר 'אין

לי כח׳... מדברים איתו כ״כ מלדבר אל הקב״ה ו׳אין לי כח׳... **מה ׳אין לך כח׳? אין לך כח בגלל שאתה לא מבין איך למלאות את ה׳טנק׳ שלך עם דלק! בוודאי שאין לך כח... כי כמה יכולים לנסוע ללא ׳תדלוק׳? מאה, מאתיים ק״מ, ופתאום נתקע... אם אדם לא יחדש עצמו תמיד למלאות ו׳לתדלק׳ את הנשמה שלו – מאיפה הוא יקח כח?!... ׳אין לי כח׳, אין לך כח? מגלים לך מהיכן תזכה לקבל את הכח הזה שחסר לך! ותתחיל את זה באופן מצומצם!**

אומרים לאדם שיעשה ׳שעה׳ של התבודדות וכו׳, וזה קשה לו, אבל בא הצדיק ואומר לך: **תתחיל עם 5 דקות!** זה היה תמיד המידה שמוהרא״ש היה נותן – 5 דקות; אבל 5 דקות זה 5 דקות! שב באיזה מקום, תסתכל על השעון [כדי שלא יהיה ח״ו יותר זמן...], ותתחיל להתבודד 5 דקות! אבל אחרי שהסתכלת בשעון – תשכח מהשעון, עכשיו שב 5 דקות ותתבונן מה אתה מדבר אל הקב״ה: **איפה אתה נמצא, מה אתה צריך**; שים את השעון בכיס, ואל תסתכל עליו, רק תתרכז איפה אתה ומה אתה צריך... רבינו מסכם את זה בשתי מילים (ליקו״מ ח״א סי׳ קיב): **״ה׳ הושיעה!״ – ׳רבש״ע, תציל אותי!׳...**

והנה רק התחלת לדבר, ואתה שוב מסתכל בשעון – ׳ואוו! עברו כבר 10 דקות... איך?! רק התחלתי׳... אז אם אתה מרגיש כבר שאינך יכול עוד – לכה״פ זכית ותפסת 10 דקות התבודדות! התחלת עם 5 והגעת ל10... ואדם שהוא כבר נכנס יותר ׳אל הסיפור׳, והוא מתחיל להתיישב ׳**מה יהיה איתי?!**׳... והוא מתחיל להתעורר ׳**איך אני נראה; מה יהיה עם הבית שלי; מה קורה איתי?!**׳... והוא כבר שכח מהשעון לגמרי... הוא מסתכל אחר איזה זמן בשעון והוא מתפעל עד מאד – ׳**אוהו... כבר עברה שעה שלימה?!**׳... הוא רואה שהמחוג הוא בדיוק על אותה סְפָרָה – אבל בשעה אח״כ... הוא אפילו לא שם לב... **והוא עדיין לא התחיל!** וכך גם יום למחרת הוא מתבודד ׳עוד 5 דקות׳, ומי יודע לכמה התבודדות הוא עוד יזכה...

זה מה שהצדיקים מלמדים אותנו, שיש דרך איך לצאת מן החושך ולהפוך את החיים! **זה אפשרי! זה לא ״על מנת לעלות לרקיע״...** על הפסוק (דברים ל, יב) **״לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ״**, אומר רש״י: ׳**שֶׁאִלּוּ הָיְתָה בַּשָּׁמַיִם הָיִיתָ צָרִיךְ**

לַעֲלוֹת אַחֲרֶיהָ וּלְלִמְדָהּ׃ אבל לא אומרים לך את זה... ובעצם, **כן** אומרים לך את זה, מדוע? כי **״מִי יַ׳עֲלֶה לָּ׳נוּ הַ׳שָּׁמַיְמָה״** ר״ת **׳מילה׳**, הרי שיש דרך איך לעלות לשמים ולרקיע... ואין הכוונה שתיקח סולם המגיע עד לשמים וכך תעלה... אלא איתא בזוהר הקדוש: **״סו״ם דא קו״ל״** – ה׳קול׳ שלך זה ׳סולם׳ שעמו אתה יכול לעלות... **יש אפשרות לצאת מזה! אתה נמצא כ״כ הרבה זמן במקום הזה – במשך כל החיים שלך אתה שם, וקשה לך להאמין שיש אפשרות לצאת מזה, והנה קיבלת איזה זעזוע והתעוררות, ואתה אומר ׳הרי לא ׳עובדים׳ עליי... לא סתם מספרים לי סיפורים... יש אפשרות! אני אכן יכול לשנות את החיים שלי! לשנות את החיים בבית שלי – של אשתי ושל הילדים, יש אפשרות! רק תגיד לי: איך?׳... אם אתה שואל ׳איך׳ – אתה בדרך הנכונה!**

אז תצא מהחושך הזה, ותראה שיש את מכת בכורות לאלו הרשעים, ופתאום כל השערים נפתחים... יוצאים מכל ׳מחנה ההסגר׳ הזה, שאפילו עבד לא ברח אף פעם ממצרים... נמצא שזה היה יותר ממחנות ההסגר, ששם היו סיפורים שלפעמים ברחו כל מיני אנשים, אבל ממצרים לעולם לא ברח אפילו עבד, כי עשו כל מיני כישוף וכו׳ שזה היה בלתי אפשרי, והנה עכשיו הכל פתוח... כל השערים נפתחו... המצרים קוברים את מתיהם ממכת בכורות, ועם ישראל יוצאים **״בריש גלי״** ובשמחה! כל זה כי האמינו **״בַּה׳ וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ״** – היתה להם אמונה, ועל כן **׳הנה אנחנו יוצאים!׳...**

ולא רק שהם ׳יצאו׳, אלא הם יצאו עם לימודים כאלה שילוו אותם לכל החיים! וכמו שנראה בעז״ה בשבוע הבא, שזה לא היה הסוף... פתאום פרעה התעורר והחל לרדוף אותם... אבל עם ישראל כבר קיבלו את מצות ׳קידוש החודש׳ – כבר קיבלו את העניין של ׳התחדשות׳, ולימדו אותם כבר ש׳כך החיים׳! **תמיד!** כי **״בריש השוכא והדר נהורא״**, בבחינת **״וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר״**! וכבר קיבלת את ׳כללי המשחק׳ איך תזכה להחזיק מעמד, וקנית את זה בקנין גמור...

וזה מה שֶּׁמְּלַוֶּה את עם ישראל עד היום הזה, כי אלו לימודים חיים איך אנחנו מחזיקים מעמד בחיים שלנו, ואיך יש אפשרות לצאת מכל החושך הזה, מכל המהפכה הזאת – הן שלנו בעצמנו, בתוך נפשנו ומוחנו, והן בתוך בֵּיתֵנוּ – שאדם לפעמים לא

רואה אפשרות לתיקון המצב... אבל כשאדם מאמין שהוא יכול – הוא יצליח!

וכאמור, ה׳אמונה׳ מְלֵוָּה עם ׳ידיעה׳, כי ראית כבר משהו... אמנם לא הרבה, אבל ראית איזה משהו למשך יום אחד, אולי לשעה אחת, לדקה אחת, טעמת או הרחת ריח טוב, ראית שיש מושג כזה, שיכול להיות ׳בית נורמלי׳... **בית לא מוכרח להיות גיהינום! לא מוכרח! חשבת שכך הוא, אבל זה לא כך!**

כי הנה פתאום היתה איזו ׳שיחה טובה׳ בבית – אווירה נעימה, עד שהיה איזה ניסיון – והכל ׳התפוצץ׳... **אבל תזכור היטב שהיו כמה דקות שבהן היתה ׳שיחה טובה׳, היה שמחה וחבנה הדדית, אז כמו שזה היה למשך כמה דקות – כן יש אפשרות בעז״ה להגדיל את זה ולעשות את זה שיהיה דבר קבוע ותמידי!** וזה בתנאי שתזרוק את השכל שלך ותאמין שכמו שלא ׳חלמת׳ שיש את זה עד עכשיו, כן תאמין שיש עוד המון...

הרי רבינו אמר את זה על עצמו – שבכל פעם התחיל התחלה חדשה, ואמר בהלשון הזאת: **״מה שעכשיו אני יודע ומשיג, לא ידעתי מזה אתמול, ואף לא לפני שעה ולפני רגע אחד... א״כ, מי יודע מה יש לי עוד להשיג?...** אז לכן אני מסלק את דעתי לגמרי, ומבקש ׳**רבש״ע, תלמד אותי איך להיות יהודי!**״... זוהי השגה של רבינו! והוא מלמד אותנו איך להתנהג בזה לעניין שלנו – שאנו אנשים פשוטים, אבל עלינו להאמין בכך, כי ב״ה טעמנו **״כִּי טוֹב סַחֲרָהּ״ – הרחנו קצת את ה׳תפוח׳ הזה, אז אנחנו מאמינים שאפשר להשיג אותו בשלימות, ולהתרפאות לגמרי! להיות אנשים כשרים, ולחיות בתוך הגן עדן...**

שהקב״ה יעזור לנו, שנזכה לכל זה בפרט עתה, בימים אלו של יציאת מצרים, והשבוע הזה הוא **מעין חג הפסח**, כי בו קורין את כל ענייני חג הפסח, וזה ממש ענין של ׳מעין׳ החג – ׳מריחין את הריח׳ של חג הפסח... בשבוע הבא יש לנו את **חמשה עשר בשבט**, וכבר מתקרבים **לימי אדר** ואח״כ **ימי ניסן**...

[שהקב״ה יעזור, שנזכה באמת בימים אלו להתחדש לגמרי! **״הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם״** – שתהא ההתחדשות שלנו בכל העניינים, להתקרב לצדיקים, אמונה ודביקות בהקב״ה, וכך נזכה להיגאל מכל הגלויות שלנו ומכל השונאים,

ולראות ולקבל פני משיח צדקנו
בגאולה השלימה!

זכות הדפסת והפצת הגיליון

לעילוי נשמת האישה הכשרה הצדקת
חינקא חיה באבא בת רבי אברהם דוב ע״ה, ולע״נ הרה״ח ר׳ בנימין ביניש בן ר׳ יחזקאל שרגא נ״י ולעילוי נשמת מיכל רונית ע״ה בת שרה ויצחק.

להצלחת בנימין בן אהרן נ״י וכל משפחתו ולהצלחת כל התורמים והעוסקים במלאכת הקודש שיחיו.

ולרפואתם המהירה של
נתן יחזקאל שרגא בן חינקא חיה באבא נ״י
הילד ישי בן סילקא יעל נ״י
ולרפואת צוריאל בן סגולה סיגלית נ״י
נעמי מרים בת חוה תחי׳
סילקא יעל בת אביבה תחי׳
משה בן אירן נ״י

ולע״נ ר׳ שלמה חנוך חרש ז״ל בן ר׳ ישראל משה, האשה ליאת שרה בת מרדכי ע״ה, ר׳ יעקב דוד בן אברהם ז״ל, מרת איטה בת הירש, האישה הכשרה מרת חנה בילא בת ברוך ע״ה. ולעילוי נשמת הדסה שולמית בת יצחק מנחם שיבלט״א. לע״נ אליעזר שלמה ז״ל בן בנימין שיבלחט״א. לע״נ אהרן בן שלמה ז״ל, לע״נ הילד יהונתן ז״ל בן אושרה דינה תחי׳ ולע״נ סיוון בת אליהו ע״ה

ניתן לקבל מידי שבוע במייל את הגליון ״אשי ישראל״ בכתובת
3070817gm@gmail.com
להצטרפות לרשימה התפוצה

לתרומת עבור העלון לרפואה הצלחה וכדו׳ ניתן לפנות לטלפון:052-7691732